

storie, der skyldtes Thorsen, »som af egen Tilbøjelighed sysler med litteraire Oldsager«. Mange blev i Tidens Løb de Oplysninger om Ribe Skoles og Bys Historie, som Thorup modtog af Thorsen, med hvem han til sin Død vedblev at staa i fortrolig Brevveksling.

Den 13. Juli 1833 blev Thorsen anden og 1839 første Underbibliothekar ved Universitetsbibliotheket med Madvig til Bibliothekar, hvis belærende og venlige Omgang han meget paaskjønnede. Han var nu ret kommen i en Stilling efter sin Tilbøjelighed, og efterat have gjort sig grundig bekjendt med Bibliotheket, kunde han 1834 begynde paa et systematisk Studium af Nordens gamle Sprog og Historie, hvori han med sin sikre Hukommelse erhvervede sig en ualmindelig Kundskabsfyldde, der skulde komme mange Mennesker til gode. I Aarene 1845—46 foretog han med offentlig Understøttelse en Udenlandsrejse, der begyndte i Skaane, hvor han undersøgte Runemindesmærkerne, og over Stockholm og Upsala førte ham til Berlin.

Den 12. Aug. 1848 holdt han i Varde Bryllup med Anne Karoline Debell, og knap to Maanedere efter udnævntes han til Bibliothekar og forblev i denne Stilling i over 30 Aar. Dengang var Bibliotheket paa Trinitatis Kirke loft, og det var ikke noget tiltalende Lokale, hvorfor det var en stor Vinding, da det i Somren 1861 kunde flyttes til den smukke nye Bygning i Fiolstræde. Thorsens bedste Tid var dog allerede da forbi. Bibliotheksarbejdet havde taget paa ham; ved den staaende Beskjæftigelse paadrog han sig en Sygdom i Benene, der i Aarenes Løb blev en Kilde til store og vedholdende Lidelser, dertil kom langvarige Sygdomme i hans Hjem, hvilket i Forbindelse med hans naturlige Mangel paa Bevægkraft bevirkede, at efterhaanden det ene Arbejde efter det andet blev lagt tilside. Det var en Tid en Talemaade: »langsom som Velschow«; nu kom det til at hedde: »langsom som Thorsen«. I Forholdet til Publikum havde dette imidlertid intet at betyde, thi nogen saa tjenstvillig og venlig Bibliothekar vil man vanskelig kunne finde. Navnlige gjaldt dette dem, der drev hans Yndlingsstudier; naar han paa Bibliothekets Læsesal saae unge Mennesker sysle med slige Ting, blev disse i Begyndelsen ofte overraskede ved, at Thorsen bankede dem paa Skuldren, nikkede venligt og gik uden at sige et Ord. Hans Forhold til mange yngre Studerende har været i høj Grad frugtbringende for disse; og Forfatteren af disse Linier skal altid være ham taknemmelig for den Opmuntring, som han har viist hans Studier lige fra deres første famlende Forsøg. Det var vel paa Grund af den Jevnhed, der ligger i den vesterjydske Karakter, at Thorsen saa godt forstod at omgaaes Folk, der ikke havde akademisk Dannelse, hvad der ikke altid falder let for Videnskabsmænd; derfor var han afholdt af alle Stænder. Paa sine runologiske Rejser erhvervede han sig mange Venner, og jeg har ofte hørt Bønder og Skolelærere mange Aar efter tale om »Kandidat Thorsen« med en vis Veneration. Det er ogsaa paa Grund af denne Venlighed at han har kunnet faae saa mange Oplysninger om Runestene, thi ved antikvariske Studier gjælder det om at faae det menige Folk til Medarbejdere; men paa den anden Side var det ham selv en stor Glæde, naar Folk fra Landet henvendte sig til ham om Oplysninger, og dette var vist aldrig forgjæves.

Skjendt al Sentimentalitet laa fjernt fra Thorsens Væsen, var der dog i hans Forhold til de Videnskaber, han dyrkede, og til hans særlige Interesser noget af en romantisk Elskers. Naar han om Formiddagen kom i Bibliotheket og nogle Øjeblikke med blottet Hoved hensank i stille Beskuen, fik dette næsten Præget af en Slags Andagt. Denne Hensænkelse blev fra først af fremkaldt af en Beundring for den skønne Reflex af Dagslyset, og siden blev det en Vane, som det saa ofte skeer med ældre Folk. Der var noget Rørende ved at se ham tage kjærtegnende paa en af hans Yndlingsbøger og endnu mere ved at høre ham tale om forlængst afdøde Personer, der havde havt Betydning for Runestudiet. Oldgranskeren O. Worm nævnte han saaledes altid med højtidelig Agtelse. Fru Sidsel Bryske var hans Inkination, som han udtrykte sig, thi hun havde ejet hans kjære Runehaandskrift og sørget for dets Bevarelse i Fremtiden ved at skjænke det til en lærd Mand med en egenhændig Paaskrift med Runer. Han opnaaede ogsaa for faa Aar siden at kunne udgive en Afhandling »Til Fru Sidsel Bryskes Amindelse«. Hans Runeværk er helt igjennem opfyldt af denne inderlige Glæde over hver enkelt Oplysning, som en Runeskrift kan frembyde.

Vi skulle nu gaa over til at tale om Thorsen som Videnskabsmand. Som omtalt begyndte han først med Samlinger til Ribes Historie, men det er en Selvfølge, at hans Fødeby Varde og dens Omegns Historie ikke mindre gjorde Krav paa hans Interesse. Han naaede dog aldrig at faae noget Skrift udarbejdet

om denne, skjendt han for 20—30 Aar siden bebudede det fra Aar til Aar. Det blev ved de Meddelelser, som Wedel-Heinen lod trykke i et nu glemt Tidsskrift; det er let at se, at de saagodtsom alle maa skyldes Thorsen.

Den Forkjærlighed for Studiet af Nordens Oldsprog, som Rask havde fremkaldt, greb snart Thorsen, der som Student hørte hans Forelæsninger. Efter sin Ansættelse ved Bibliotheket havde han daglig den Arnemagnæanske Haandskriftsamling for Øje, og det varede ikke længe, inden han gjorde et alvorligt Studium af dens Skatte, hvorved han tidlig erhvervede sig et hidtil ikke meget udviklet Blik for Haandskrifters Alder, hvori han i sin modnere Alder neppe blev overgaaet af Nogen. I Forening med sin Ven K. Gislason udgav han 1839 Hrafnel Freyngodes Saga som en første Frugt af sine Haandskriftstudier, men Thorsens Hovedinteresse blev snart mere og mere dragen henimod Studiet af Olddansk og de ældste Optegnelser paa denne nordiske Dialekt.

Den første Runesten saae han i Føvling 1827, den samme vanskelige Sten, hvis Gaader han 53 Aar efter saa smukt løste; men i hin Tid fik han følgende alene det højtidelige Indtryk. Senere samlede han efterhaanden under sine Bibliotheksstudier alle de Optegnelser om Runestene, han kunde overkomme, men saae snart, at alle gamle Tegninger vare ubrugelige og at det var nødvendigt ved Selvsyn at overbevise sig om, hvad der egentlig stod. Paa sin Gang til Bibliotheket havde han daglig for Øje de Runestene, der stod opstillede op ad Snelegangen i Rundetaarn, og i sine Sommerferier gjorde han Rejser omkring i Jylland i det Øjemed at foretage Undersøgelser af dem, der endnu vare til i forskjellige Egne. 1838 fik han offentlig Understøttelse til en runologisk Rejse omkring i Landet, men det var en regnfuld Sommer, saa han flere Steder ikke kunde gjøre sine Tegninger nojagtige nok; han havde ogsaa den Sorg, at en Sten i Skjern, der stod paa sin oprindelige Plads ved Gudena og som det under et øsende Regnvejr var umuligt at komme til, et Par Aar efter blev kløvet af Vejvæsenet. Han bragte dog et rigt Udbytte med hjem og kunde Aaret efter som en Prøve udgive et lille Skrift om Runestenen i Sønderjylland over Harald Gormsøns Svigerfader Mistive. Hans Plan var dengang ikke at udgive et saadant prægtigt Værk, som Nutiden kræver, men kun simple Afbildninger af Runetegnene alene, dog selv dertil saae han vistnok snart, at hans Tegninger vare for ufuldkomne og at der var meget at efterse igjen. I de Dage var en Rejse omkring i Landet besværlig og kostbar, og Thorsen har neppe heller dengang havt Tilbøjelighed til de store legemlige Kraftanstrengelser, der ere forbundne med Fodvandring. Udgivelsen af hans Runeværk blev saaledes efterhaanden udsat, men der samledes stadig dertil, og endnu 1845 taler Fin Magnusson ved Fortolkningen af et Par jyske Runestene om Thorsens forventede Arbejde. Men nogle Aar efter fremstod den rette Mand til at fremkalde Thorsens Arbejdskraft, den Mand, paa hvem han kunde anvende Udtrykkene paa Runestenen i Skivum: »Manna bestr i Danmark ok fyrstr« — den bedste og første Mand i Danmark! Etatsraad Regenborg var nemlig 1852 bleven Departementschef i det slesvigske Ministerium, og for denne historiske Mæcenat var det af Interesse at fremkalde et Skrift om Runestenen i Sønderjylland. Ved stadig at holde Thorsen til Hiden, ved at stille Tegninger og alle Hjælpemidler til hans Raadighed, ved hver Uge at gaa til ham og spørge til Værkets Fremgang voxede det langsomt, men sikkert fremad og blev Thorsens Hovedværk, et Skrift, der ved sit fyldige Indhold og sin store Lærdom længe vil bevare hans Navn. Det bærer fuldt ud Præget af Thorsens Ejenommeligheder: hans fuldkomne Nojagtighed, hans Frygt for at sige Andet, end hvad der var kapitalfast, og hans Stræben efter en nojagtig Udtryksmaade, hvorved Sproget med de mange Indskud rigtignok ofte bliver i højeste Grad knudret. »De slesvigske Runemindesmærker« kom dog i een Henseende for sent, nemlig først i det sørgelige Foraar 1864, og man seer af Fortalen, hvor meget Thorsens Fædrelandssind led. Krigens Udfald knækkede hans Arbejdskraft for lang Tid, men efter Nederlaget var det, ligesom der vaagnede et nyt nationalt Liv i videnskabeligt Arbejde. Det blev nu muligt at faae Midler til litteraire Foretagender, som man ikke hidtil havde kunnet haabe paa, og Thorsen behøvede nu ikke mere at rejse selv, men fik i Professor Magnus Petersen en Medhjælper, der kunde give ham saa gode Afbildninger, som Nogen kunde ønske. Derfor kunde han endnu opleve, at hans »Jyllands Runemindesmærker« med fortrinlige Afbildninger kunde se Lyset 1879 og 1880, ja han kunde endnu i sine sidste Aar sysle med de bornholmske Runestene. Texten til »Jyllands Runemindesmærker« bærer dog i flere Henseender Præg af Forfatterens Alder ved Siden af at den indeholder fortrinlige Vidnesbyrd om

hans Evner til Runefortolkning i bedrø Tider. Men selv i hans yngre Aar hindrede hans Forsigtighed ham i at drage de sproglige Slutninger, som Studiet af Sproget paa Runestene ligesom af sig selv leder til; han var ofte nær ved at komme ind paa Forholdet mellem Olddansk og Islandsk, men brød saa af, for ikke at komme ind paa Spørgsmaal, der kunde omtvistes; for Runetegnernes Mangel paa Evne til at give nojagtig Betegnelse af Sprogets Lyd og den deraf følgende Usikkerhed ved alene paa Runeskrifter at bygge sproglige Theorier havde han neppe Øje. Hans Arbejder om Runerne ville altid bevare ham et anseet Navn som den Forsker, der har bragt Studiet mange Skridt videre, og som den, der for det 19. Aarhundrede var, hvad O. Worm var for det 17. Ogsaa i de senere Aar af sit Liv udgav han et Skrift »Om Runernes Brug til Skrift udenfor det Monumentale«, 1877, et særdeles indholdsrigt og interessant Arbejde.

Dette blev udgivet som Tillæg til hans facsimilerede Udgave af »Runehaandskriftet af Skaanske Lov«, et Haandskrift, der formodentlig oprindelig har ført ham ind paa Udgivelsen af de gamle danske Provindslove. 1847 deltog Thorsen nemlig i Stiftelsen af det nordiske Litteratursamfund, der fik en stor Betydning for Udbredelsen af Kjendskabet til Islandsk og Gammeldansk i videre Kredse end hidtil. For dette Samfund udgav Thorsen de to gamle sjællandske og skaanske Love, medens han i de samme Aar, i Begyndelsen af Halvtredserne, for det slesvigske Ministerium fremkom med en Udgave af jyske Lov. Alle disse Udgaver ere udførte med Thorsens store Nojagtighed og Omhyggelighed efter de bedste Haandskrifter, hvorfor det saagodtsom ene er dem, der i de sidste tredive Aar have været brugte ved videnskabelige Undersøgelser. Af ikke mindre Betydning var hans Udgave af de gamle slesvigske Stadsretter 1855 med en grundig og indholdsrig Fortale om de østlesvigske Kjøbstæders ældste Historie, maaske den bedste Undersøgelse, Thorsen har udgivet. Medens hans Lovudgaver ellers fremkaldte almindelig Aerkjendelse, skaffede de ham en Modstander i Udgifveren af Sverigs gamle Lov, Prof. Schlyter i Lund, der endnu 1877 udtaler en bitter Dom over en svensk Forfatter, der har sagt, at der er lagt en sikker Grundvold for Skaanes Lovhistorie ved de omhyggelige Udgaver af Thorsen og Schlyter. Thorsen indlod sig imidlertid ikke i nogen Potemik med Schlyter, om dennes Angreb end vistnok saarede ham stærkt. Polemik var i det Hele ikke hans Sag; man undres derfor ved i hans tidligere Skrifter undertiden at finde temmelig haarde Udtalelser imod enkelte Forfattere, baade imod Kolderup-Rosenvinge som Lovudgiver og imod Rafn som Runefortolker. Som en Art Nemesis kom derfor Schlyters Angreb og en skaansellos Kritik af en yngre Runolog. Ellers er der kun Faa, der have ydet ham Andet end Tak og Aerkjendelse for hans Skrifter, man har neppe endog seet nogen offentlig Dadel over hvad han ikke har ydet. Det er nemlig ikke faa vigtige Skrifter, han Tid efter anden har behudet, men som aldrig udkom. I Begyndelsen af Fyrreerne syslede han saaledes med en kritisk Udgave af Kæmpeviserne; 1850 bebudede han en Udsigt over Nordens gamle Litteratur; nogle Aar senere lovede han en Ordbog til sine Lovudgaver, noget før 1864 arbejdede han paa et Diplomatarium for Hertugdømmet Slesvig fra Tiden før 1375; 1866 sagdes hans Udgave af Anders Sunesøns »Hexæmeron« at være under Pressen; disse Skrifter, der vilde have været smukke Vidnesbyrd om Thorsens Lærdom og Grundighed, bleve aldrig fuldendte, og man maa endda undre sig over, at han dog fik Lejlighed til foruden sine Hovedværker at udføre forskjellige andre Undersøgelser, saasom en fortrinlig Afhandling om hvad der kan vides om det gamle Lejre 1859 og om visse historiske Bestanddele i Sagnet om Holger Danske 1866.

Det er en Selvfølge, at Thorsen var Medlem af en Mængde litteraire Samfund, men neppe var nogen Stilling ham saa kjær, som da han 1866—82 var Formand i det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog. Ved hans Forsorg udgav dette Selskab en Række Kildeskrifter, af hvilke han forsynede flere med indholdsrige Indledninger og stillede som Fremtidsformaal for Selskabet en Række Opgaver. Det var rørende at se den Kjærlighed, hvormed han omfattede Selskabets Anliggender, og den Glæde, han var opfyldt af over hvert enkelt af dets Skrifter. Han hædredes ogsaa med Tillidskærv af flere andre litteraire Samfund, som Videnskaberens Selskab, den Arnemagnæanske Kommission, Oldskriftselskabet o. s. v. og blev ved Universitetsjubelæet Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Han var Æresmedlem af Foreningen for Skaanes *Forumineu och historia* og formodentlig af flere Samfund. 1853 fik han Titel af Professor, blev 1859 Ridder af Dannebrog, 1863 af Nordstjerneordenen og udnævntes ved sin Afsked 1880 til Etatsraad. Efter at han havde taget sin